

Mes veikiam. Mums rūpi

Naujienlaiškis Nr. 1, 2020 kovas.

ES pagalbos savanorių iniciatyva,
Projektas „Volunteering for Humanity“

ES pagalbos savanorių iniciatyva – kas tai?

2014 m. Europos Sąjunga (ES) įsteigė ES pagalbos savanorių iniciatyvą. Ja siekiama stiprinti ES gebėjimą teikti poreikiais grindžiamą humanitarinę pagalbą, taip pat stiprinti pažeidžiamų ar nuo nelaimės nukentėjusių bendruomenių ES nepriklausančiose šalyse gebėjimus ir atsparumą.

Kartu Europos piliečiams suteikiama galimybė dalyvauti šiose šalyse vykdomoje humanitarinėje veikloje ir taip išreikšti solidarumą su žmonėmis, kuriems reikia pagalbos.

Vykdamas su humanitariniais projektais susijusį ES savanorių dislokavimą nuo nelaimės nukentėjusiose šalyse ES piliečiams ar ilgai ES gyvenantiems asmenims sudaroma reali galimybė išreikšti solidarumą su žmonėmis, kuriems reikalinga pagalba. Be visą darbo dieną dirbančių dislokuotų savanorių vykdomos savanoriškos veiklos, teikiamos papildomos savanorių paslaugos internetu,

kuriomis gali pasinaudoti bet kurioje pasaulio šalyje esantys piliečiai.

ES pagalbos savanoriai turi skirtingą patirtį ir yra įgiję tam tikrų įgūdžių – taip perteikiamas poreikiais grindžiamas požiūris, kuriuo vadovaujama nustatant savanorių dislokavimo sąlygas ir atrenkant galimus ES pagalbos savanorius. Dažniausiai buvo reikalaujama, kad savanoriai turėtų įgūdžių šiose srityse: nelaimių rizikos valdymo, ryšių palaikymo, finansų ir apskaitos, projektų valdymo ir prisitaikymo prie klimato kaitos, lyčių lygybės ir bendruomeninio vystymosi.

EU Aid Volunteers
We Care, We Act

Daugiau informacijos:

https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers_en

@Dovilė Jablonskaitė

Savanorystės turizmas: nori padėti, bet imi kenkti – kur verčiau nevykti ir ko nedaryti?

Citatos iš Dovilės Jablonskaitės straipsnio „Savanorystės turizmas: nori padėti, bet imi kenkti – kur verčiau nevykti ir ko nedaryti?“ 15 min. Straipsnis prieinamas internete.

Savanoriškos veiklos dažniausiai imasi jauni, ir gyvenimiškos patirties, ir profesinių žinių stokoiantys, žmonės. Jie nori pakeisti pasaulį, tačiau patys to net nesuvokdami gali tapti nusikalstamų procesų dalimi. Net 80 proc. vaikų, augančių trečiojo pasaulio šalyse įkurtuose našlaičių namuose, nėra našlaičiai. Tai – saldžiais pažadais iš šeimų išvogti vaikai.

Mes, jauni žmonės, turėtume siekti nutraukti šiuolaikinę vergovę ir prekybą žmonėmis, o tariamos našlaičių prieglaudos šiems procesams tik padeda plėtotis. Todėl tiesiog nevykime savanoriauti į našlaičių namus. Turime suvokti, kad dvi savaitės

ar trys mėnesiai tokios savanorystės nebepuoš jūsų gyvenimo aprašymo. Tai nebėra kieta ar įspūdj daranti patirtis. Jau nebe“, – pabrėžė M.Oliel.

„Australai pirmieji suprato, kad institucinė globa besivystančiose šalyse nėra geriausia vaikų priežiūra. Nuolatinis nekvalifikuotų, trumpalaikių savanorių, besirūpinančių vaikais, kurie dažnai turi labai sudėtingas ir traumines istorijas, srautas daro daugiau žalos nei duoda naudos. Tai – ne pagalba, o savanorystės turizmas.

Etiška savanorystė reiškia, kad prieš vykdamas kam nors padėti savanoris turėtų **kritiškai įvertinti savo žinias ir gebėjimus.**

Manau, kad mano ir mano bendraminčių veikla prisidėjo parūpinant „įrankius“, reikalingus patiems pabėgėliams pagerinti savo situaciją

@Aušra

Nuo 2018-ųjų metų pradžios iki dabar aš dalyvauju nepriklausomų savanorių bendruomenių Turkijoje veikloje. Veiklą pradėjau padėdama koordinuoti komunikacijos procesus savanorių bendruomenėje ReVi (*ang. Refugee Volunteers of Izmir*), kuri tiesiogiai bendradarbiavo su sirų šeimomis Izmirio apylinkėse, kad suprastų jų poreikius, skatintų jų smulkius verslus, socialines iniciatyvas, mokymąsi išgyventi, vaikų švietimą ir psicho-socialinę paramą. Vėliau prisijungiau prie bendruomenės centro kūrimo, kuriame mokėme moteris sires prisidėti prie šeimos biudžeto mokantis gaminti žaislus ir papuošalus, o vaikus – siekti, bendradarbiauti, svajoti, tyrinėti, mokyti, pažinti, suprasti save ir juos supantį pasaulį.

Aušra iš Lietuvos, Refugee Volunteers of Izmir savanorė Turkijoje

Pasirinkau savanoriauti nepriklausomoje bendruomenėje dirbančioje su keliais šimtais pabėgėlių iš Sirijos šeimų, nes norėjau **būti dalimi** iniciatyvos, leidžiančios patiems pabėgėliams – jiems suteikus karo iš jų atimtus įrankius – organizuoti savo bendruomenes, verslus, siekti išsilavinimo ir save reprezentuoti kaip tos pačios grupės savanorius, prisidedančius prie pabėgėlių bei priimančios visuomenės gerovės. Šiuo metu nuotoliniu būdu prisidedu prie vaikų mokymosi paramos centro ReVi Akademijos (*ang. ReVi Academy*) išsaugojimo kampanijos. ReVi Akademijoje pabėgėlių iš Sirijos vaikai, mokykloje nebuvo ilgus metus, ateina ugdytis mokymosi įpročių, atsikratyti traumatizuojančių išgyvenimų padarinių, jaustis saugiai juos suprantančių mokytojų kom-

panijoje, ruošti namų darbus, mokyti rašyti savo kalba bei pagerinti turkų kalbos įsisavinimą mokomiesiems dalykams.

Manau, kad mano ir mano bendraminčių veikla **prisidėjo** parūpinant „įrankius“, reikalingus patiems pabėgėliams pagerinti savo situaciją. Pabėgėlių vyrai nori, sugeba ir siekia dirbti – jiems reikia vertėjų susitariant dėl darbo, moterys nori, sugeba ir sieka kurti moterų bendruomenes savo verslams – joms reikia pradinio įnašo, vaikai nori saugiai augti, mokyti, žaisti – jiems reikia atitinkamų mokymosi centrų.

Daugelis galvoja, kad savanoriavimas humanitarinės pagalbos srityje – tai savo gerumo parodymas, kad savanoriaudami suteikiame pagalbą silpniesiems, liūdniesiems, mažiau mokantiems, kad taip vadinama „Globalioji

šiaurė“ gelbėja „Globaliuosius pietus“, kad problemų būtų mažiau, jei kenčiantieji atsigręžtų į Vakarus ir atsisakytų savo „šamaniškų“ ritualų. **Pasigilinus** į istoriją galima labai daug išmokti apie vakariečių dabartinių humanitarinių krizių priežastis. **Kultūros nėra viena už kitą galingesnės, jos tiesiog yra, ir yra žmonių sąmonės įvairovės išraiška.** O tie, į kuriuos humanitarinė pagalba yra nukreipta, nėra silpnesni, mažiau išmanantys ar patys kalti – iš jų istoriškai arba per tam tikrą laiką buvo atimti jų „įrankiai“ ir humanitarinė pagalba juos jiems siekia sugrąžinti. Šis sugrąžinimas

yra pagarbos žmogaus orumui išraiška. Planuojant prisijungti prie humanitarinės pagalbos veiklos svarbu įvertinti, kas motyvuoja tokiam darbui.

Besirenkant organizacijas ir bendruomenes darbui, praktikai, savanorystei, svarbu įvertinti, kaip tuos, kuriems organizacija padeda, ji reprezentuoja. Dažna organizacija, siekdama pritraukti kuo daugiau rėmėjų, imasi „gailėsčio teatro“ strategijos – tuomet tie, kuriems padedama, yra vaizduojami silpni, nusivylę, pažeidžiami. Toks paremiamųjų perteikimas dar labiau sustiprina diskursą, kuriame visa grupė žmonių, jų šalis ir kultūra yra imami laikyti kažko negalinčiais, kažko nesuprantančiais – taip iš jų atimama galia, jie paverčiami objektais. Siūlau rinktis organizacijas, grąžinančias galią paremiamesiems.

Prieš išvykstant į šalis, kuriose vykdomos humanitarinės pagalbos programos, svarbu paskaityti apie istorinius problemų kontekstus bei apie dabartinę situaciją. **Rašydami, fotografuodami ir filmuodami žmones, kuriems suteikiama pagalba, kuriame prizmes, per kurias šiuos žmones mato visas pasaulis.** Tad svarbu **tartis su bendruomene**, kurią pristatinėjate, gauti jos leidimą dalintis jų vaizdais ar istorijomis medijose, vadovautis etikos gairėmis.

Remiantis vaizdu, sukurta su vėra iš Sirijos pabėgėlių šeimų. Nuotrauka naudojama su šeimos sutikimu ir priklauso ReVi.

Humanitarinės veiklos projektuose yra svarbu klausytis žmonių

Justyna iš Lenkijos, mokytojų-savanorių programos dalyvė Tailande

Savanorystės metu buvau 20-ties studentų komandos vadove: rinkome lėšas labdaros organizacijai ir vykdėme savanorių-mokytojų programą. Savanorių – mokytojų programos metu mokėme anglų kalbos, ruošėme mokomąją medžiagą ir padėjome gerinti mokyklos infrastruktūrą. Kadangi esu patyrusi anglų mokytoja ir myliu savo darbą, ieškojau projekto, kuris atneštų ilgalaikę naudą. Mokytojų – savanorių iniciatyva siekiama pagerinti mokymosi prieinamumą ir kokybę kalvotuose regionuose gyvenančioms gentims.

Mano supratimu, humanitarinis veiksmas yra į žmogų orientuotos pastangos, ir savo esme turėtų reaguoti į bendruomenių, kurioms siekiama padėti, poreikius.

Humanitarinės veiklos projektuose yra svarbu klausytis žmonių, kuriems siekiama padėti, nuomonės ir poreikių. Ypač svarbu neprimesti savo idėjų ir požiūrio, o kurti drauge konsultuojantis su vietinėmis bendruomenėmis, tokiu būdu sukuriant bendrą projektą, kuris padės tobulėti visiems.

Turi įsijungti savanorio savybės: nusiteikimas, situacijos vertinimas ir motyvacija

Bendradarbiaudamas su vietos organizacija ir mokyklų tinklu Nepale, penkis mėnesius savanoriauau švietimo srityje: programų, pamokų organizavimas, pedagoginių gairių atnaujinimas, vietos mokyklų darbuotojų įgūdžių stiprinimas. Toliau sekė panašaus pobūdžio stažuotė centrinėje rytų Afrikos valstybėje, Ugandoje. Ten praleidau tris mėnesius per kuriuos bendromis jėgomis įsteigėme nevyriausybinę organizaciją, dirbome su mokyklos kolektyvu, mokiniais.

Paulius iš Lietuvos, GLEN stažuotės dalyvis Ugandoje ir EST projekto „Happy 2.0“ savanoris Nepale

Nuo antropologijos bakalauro studijų auginau holistinį supratimą ir kultūrinio reliatyvizmo pasaulėžiūrą, ir tai, ko gero, mano galvoje sukūrė vertybinį pamatą, kurį galėčiau apibūdinti kaip tam tikrą socialinį pilietiškumo kontraktą/atsakomybę. Bet kuri visuomenė yra **nuolat kintantis darinys, kuriame mes nuolatos bendraujame, bendradarbiaujame, keičiamės ir padedame vieni kitiems**. Įgijęs patirties, įgūdžių ir įvertinęs globalų bendrystės jausmą, pajaučiau atskaitomybę kurti ir dalintis turimais dalykais. Ir visiškai nesvarbu, ar tai vietinis kontekstas, ar tarptautinis.

Man asmeniškai apie pokyčius kalbėti yra ganėtinai sunku, ypač tuomet, kai kalbame apie didesnius, sisteminius pakitimus švietimo srityje, kurių reikia palūkėti. Tačiau kalbant savanorių rėmuose, esu įsitikinęs, kad po mano prisidėjimo vietos bendruomenės įgijo daugiau

pasitikėjimo ir motyvacijos ieškoti alternatyvų ir naujų išeičių taškų. Sunku būtų išskirti veiklas ar iniciatyvas, kurios buvo ar yra vertingiausios, tačiau labai norėčiau akcentuoti **nuoseklumą**.

Labai norėtusi, kad pratęsti darbai turėtų tąsą ir paliktas įdirbis būtų tęsiamas kitų. Kuomet jauti itin stiprų teisinį sustabarėjimą, nerūpestį ar strategijos nebuvimą, nuoseklumas atnešant pokytį bendruomenėje, mano galva, yra kertinis bet kurios humanitarinės veiklos ar partnerystės veiklos dėmuo. **Nuoseklumas ir darbų tąsa** (ir nesvarbu, ar tai darbas mokykloje su jaunimu, ar darbas su organizacija, vietos bendruomenė). Turbūt nieko nenustebinsiu pradėdamas vardinti tokius esminius kriterijus kaip motyvacija, nusiteikimas, objektyvus situacijos vertinimas, pamatuotos ambicijos ir kantrybė. Mano nuomone, įvairios misijos/savanorystės, politinė situacija, ekonominė

padėtis ir kiti nuo daugelio dalykų priklausantys kontekstai darbiname savanorio lauke gali suponuoti tam tikrą beprasmiškumo jausmą pačiam savanoriui. Bent tą patyriau aš. Kuomet matai problemos mastą arba susiduri su sistemos ydomis, ima svirti rankos judėti pirmyn. Būtent šioje vietoje ir turi įsijungti prieš tai minėtos **savanorio savybės: nusiteikimas, situacijos vertinimas ir motyvacija**. Savanoriaujant labai svarbu nepasiduoti dvejonėms, kad tas nedidelis mikro lygmens tavo atliekamas darbas niekaip neatsilieps sistemai ir problemos neišspręs iš esmės. Labai svarbu nepasiduoti ir siekti to pokyčio nepasaint įvairių faktorių prieš.

Šiuo keliu judėjau ir aš. Stengiausi realiai vertinti situaciją, jog sisteminių didelių pokyčių nevertėtų tikėtis, tačiau lokaliu lygmeniu, veikiant nedidelėje bendruomenėje galima pasiekti neblogų bendradarbiavimo rezultatų.

”

Labai norėtusi, kad pratęsti darbai turėtų tąsą ir paliktas įdirbis būtų tęsiamas kitų.

“

@Paulius Pakutinskas

@Justina Kaluinaitė

Kuo daugiau pasaulyje turi draugų, tuo mažiau norisi karo

Justina, EST programos savanorė Kolumbijoje, vystomojo bendradarbiavimo programų koordinatore

Dalydamiesi vienu pasiekimais tam tikroje srityje, stipriname kitus. Bendruomeniškumą kuriame ne tik savame kieme, bet ir globaliai. Vienas kolega sakydavo: „Kuo daugiau pasaulyje turi draugų, tuo mažiau nori karo.“ Be to, specifiniuose regionuose savanoriai iš užsienio padeda užpildyti trūkstamų ekspertų sritis arba padeda veikti tiems, kurie dėl įvairių suvaržymų (pvz., karinio režimo represijų) vieni to daryti negali. Tačiau apskritai, savanorystė visur lieka savanoryste su tomis pačiomis vertybėmis ir idėjomis. Labai svarbi savanorių motyvacija. Jei, vykdant atranką į projektą Afrikoje ar Azijoje, išgirstu kalbant, kaip norisi ten važiuoti ir prisidėti, tačiau Lietuvoje net nekyla toks noras, – tuomet keliu klausimą, ar tikrai norisi savanorystės ir bendradarbiavimo patirties, ar tik nemokamos kelionės. Žinoma, noras pažinti tolimesnius kraštus nėra blogis savaime, tačiau leidžiantis į savanorystės paieškas rekomenduoju dar kartą pergaltoti savo motyvaciją ir nuoširdžiai savęs paklausti: ar prisijungčiau, jei projektas vyktų Lietuvoje? Ar važiuočiau, jei su

savimi neturėčiau fotoaparato ar telefono su kamera? Ar tikrai galiu suteikti organizacijai naudingų žinių? Ar tikiu, kad partnerystė duos abipusės naudos? Ar atskiriu savanorystę nuo turizmo? Ar manau, kad esu daug geresnis negu bendruomenė, į kurią vykstu? Svarbiausia yra suvokti, kad mūsų gyvenimo būdas nėra nei pats teisingiausias, nei geriausias, nei vienintelis.

Prieš vykstant į projektą – ar Latvijoje, ar Indonezijoje – svarbu aiškiai žinoti, ko nori išmokti, ir būti atviram dalytis. Siekti pažinti, o ne kaišioti savo atsivežtą nuomonę ir aiškinti, kas gerai, o kas ne. Vykstant į tolimesnius kraštus, prieš kelionę svarbu pasiskaityti apie tautos papročius ir juos gerbti: esate svečias ir vykstate savo noru, tad pagarba vietinėms socialinėms normoms yra absoliučiai būtina. Ypač mažesniuose regionuose: tokios vietovės labai jautrios jūsų kaip savanorio (atvykėlio iš kitur) elgesiui. Nesijauskite aukščiau nei kiti. Užtenka apsidairyti ir taps aišku, kad esate nei geresnis, nei prastesnis. Nepulkite iškart pateikti savo, eksperto, nuomonės bet kokiu klausimu nuo politinės sistemos iki maisto skonio.

@Justina Kaluinaitė

Kolegų - ES pagalbos savanorių - patarimai ateities savanoriams

Leidinys „Savanorių dislokavimo gidas“ (en. „Volunteer deployment guide“). Leidinys publikuojamas EU AID Volunteers paskyroje, Europos Komisijos interneto puslapyje.

“

Stenkitės kuo daugiau sužinoti apie savo būsimą savanorystės programą ir programos vietovę, siekiant objektyviai įsivertinti lūkesčius ir išvengti nusivylimų.

“

Susipažinkite ir įvertinkite programos vietos saugumo sąlygas ir sveikatos patarimus aspektus (skiepai, rekomendacijos sveikatos srityje).

“

Susipažinkite su savo, kaip savanorio, teisėmis ir, jei turite abejonių, pasitarkite su siunčiančiaja organizacija.

“

Išmintingai suplanuokite, kokius asmeninius daiktus turėtumėte pasiimti su savimi ir kokius palikti savo gimtojoje šalyje.

“

Siunčiančiosios organizacijos paprašykite informacijos apie mentorius, projekto koordinatorius ir savanorio biudžetą.

“

Pabandykite gauti informacijos apie pragyvenimo išlaidas programos šalyje ir įvertinti, ar jums gali prireikti santaupų ir nuosavų lėšų.

“

Susisiekite su ankstesniais savanoriais, kurie buvo / yra jūsų projekto vietoje. Tai padaryti galite per socialinių medijų platformas arba ES pagalbos savanorių platformą.

“

Pagalvokite apie asmeninius poreikius ir susisiekite su savo organizacija, jei jums reikia informacijos ar palaikymo (pvz., sveikatos priežiūros srityje ar specialios įrangos).

Būkite kantrūs, aktyvūs ir lankstūs!